

БУДЬОННИЙ Семен Михайлович (13(25). 04. 1883, х. Козюрин, нині Ростов. обл., РФ — 26. 10. 1973, Москва) — радянський військовий і державний діяч. Маршал (1935) і тричі Герой Радянського Союзу (1958, 1963, 1968). Учасник рос.-япон., 1-ї та 2-ї світ. воєн. Державні та бойові нагороди. Закін. Військ. академію в Москві (1932). На військ. службі від 1903. Брав участь у роботі солдат. комітетів на фронті, після більшов. перевороту 1917 активно боровся за встановлення рад. влади на Дону. Під час воєн. дій 1918–20 командував кавалерій. частинами та 1-ю Кінною армією (1919–23), яка провела вдалі операції з розгрому військ А. Денікіна, білополяків та армії П. Врангеля. Всупереч створеним комуніст. пропагандою міфам, будьоннівські частини чинили чимало брутальн. і свавільних дій, зокрема пограбування і

евр. погроми в Україні. Після воєн. дій 1918–20 перебував на відп. посадах у рад. армії. 1939–41 — 1-й заст. наркома оборони СРСР. Під час 2-ї світової війни (командир групи військ армії резерву Верхов. Головнокомандування, головнокомандувач військ Пд.-Зх., Пн.-Кавказ. і Зх. резерв. фронтів) виявилася нездатність Б. як командувача. 1943–53 командував кавалерією рад. армії, водночас 1947–53 — заступник міністра с. господарства СРСР з питань конярства, від 1954 — в Групі ген. інспекторів МО СРСР. Від 1920 — чл. ВЦВК, від 1922 — ЦВК СРСР, депутат ВР СРСР 1-8-го скликань, від 1938 — чл. Президії ВР СРСР. Від 1934 — канд. у чл. ЦК ВКП(б), від 1939 — чл. ЦК, від 1952 — канд. у чл. ЦК КПРС. Автор підручників та наук. дослідж. у галузі конярства. Ще у 20-х рр. увійшов до найближчого кола сталін. соратників. На лютнево-березнево- (1937) пленумі ЦК ВКП(б) входив до комісії, яка вирішувала долю «справи Бухаріна і Рикова». Один з організаторів мас. репресій серед військових у 1930–40-х рр., зокрема 11 червня 1937 входив до складу закритого суду у «справі М. Тухачевського» та ін.

Основні твори

Ми йшли у бій за Україну / Перекл. з рос. К., 1958; Пройденный путь. Кн. 1–3. Москва, 1959–73.

Рекомендована література

1. Золототрубов А. М. Жизнь – подвиг. Москва, 1976;
2. Волкогонов Д. А. Триумф і трагедія. Політичний портрет Й. В. Сталіна: У 2 кн. К., 1989–90.

Ю. І. Шаповал

Бібліографічний опис:

Будьонний Семен Михайлович / Ю. І. Шаповал // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-36577>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).